

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI-4101-04-04/2012
P/12/057

Białystok, dnia 6 lipca 2012 r.

Pani
Halina Walendzewicz
Dyrektor Zespołu Szkół Nr 10
w Suwałkach

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku przeprowadziła w Zespole Szkół Nr 10 w Suwałkach („Szkole”) kontrolę kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych w latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli, podpisanym 21 czerwca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, kształcenie uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych w latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012. Pozytywną ocenę uzasadnia: przestrzeganie zasad przyjmowania uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych, prawidłowa organizacja nauczania oraz realizacji zadań w zakresie ich kształcenia i rozwoju, zapewnienie wszystkim uczniom niepełnosprawnym opieki psychologiczno-pedagogicznej, zapewnienie właściwych warunków do nauki oraz odpowiedniej liczby, posiadających wymagane kwalifikacje, specjalistów i nauczycieli współorganizujących kształcenie uczniów niepełnosprawnych, właściwe prowadzenie nadzoru pedagogicznego oraz zapewnienie nauczycielom stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, prawidłowe gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na działalność statutową Szkoły, rzetelne wykazywanie w systemie informacji oświatowej (SIO) liczby uczniów niepełnosprawnych, z uwzględnieniem poszczególnych rodzajów niepełnosprawności.

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczą:

- niespełniania przez statuty Szkoły Podstawowej i Gimnazjum niektórych wymagań określonych w załączniku Nr 2 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół²,
 - braku dokumentowania przez psychologa, logopedę i doradcę zawodowego realizacji niektórych zadań w zakresie udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
1. W okresie objętym kontrolą przestrzegano zasad przyjmowania uczniów niepełnosprawnych, wynikających z postanowień § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych³. Każdy z 53 uczniów Szkoły Podstawowej i 25 uczniów Gimnazjum został przyjęty do Szkoły na wniosek rodziców, którzy przedkładali aktualne orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dziecka, wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Suwałkach. Zawarte w orzeczeniach zalecenia - odnoszące się do dostosowania wymagań edukacyjnych, form i metod pracy do indywidualnych możliwości uczniów - zostały uwzględnione w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych i były na bieżąco realizowane. W tym celu Pani Dyrektor, zgodnie z wymogami § 6 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych⁴; ustaliła każdemu uczniowi posiadającemu orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego zajęcia rewalidacyjne oraz w zależności od potrzeb – zajęcia socjoterapeutyczne, prowadzone przez nauczycieli wspomagających i specjalistów, zgodnie z zaleceniami PPP i indywidualnymi programami edukacyjno-terapeutycznymi. Zajęcia te prowadzono w trybie § 6 ust. 3 rozporządzenia MEN z 17 listopada 2010 r. oraz § 5 ust. 2 rozporządzenia MENiS z 18 stycznia 2005 r. oraz należycie dokumentowano w dziennikach zajęć: lekcyjnych, rewalidacyjnych i socjoterapeutycznych, a także w dziennikach zajęć specjalistycznych prowadzonych przez logopedę, pedagoga i psychologa.
 2. Pani Dyrektor przestrzegała na ogół wymagań § 5 ust. 2 załącznika Nr 2 oraz Nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w zakresie dopuszczalnej liczby uczniów w oddziałach integracyjnych. Niemniej jednak z powodu konieczności przyjęcia w trakcie roku szkolnego nowego ucznia niepełnosprawnego, w Szkole Podstawowej w roku szkolnym 2010/2011 w jednym oddziale (z 8) uczyło się sześciu uczniów niepełnosprawnych, zamiast maksymalnie pięciu. W Gimnazjum zaś w 2 oddziałach (z 5), tj. klasie I Ai w roku szkolnym 2009/2010 oraz 2 Ai w roku szkolnym 2011/2012, przekroczono odpowiednio

² Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm., zwanego dalej „rozporządzeniem MEN z dnia 21 maja 2001 r.”

³ Dz. U. Nr 26, poz. 232 ze zm.

⁴ Dz. U. Nr 228, poz. 1490, zwanego dalej „rozporządzeniem z dnia 17 listopada 2010”, od 1 września 2011 r., § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 18 stycznia 2005 r. w tej samej sprawie (Dz. U. Nr 19, poz. 167), zwanego dalej „rozporządzeniem MENiS z 18 stycznia 2005”.

o jedno i dwoje dzieci dopuszczalną liczbę uczniów ogółem (do 20), z zachowaniem jednak dopuszczalnej liczby uczniów niepełnosprawnych.

3. Zgodnie z wymogami § 6 ust. 1 rozporządzenia MEN z 17 listopada 2010 r. oraz § 5 ust. 1 rozporządzenia MENiS z dnia 18 stycznia 2005 r. w Szkole zapewniono odpowiednią liczbę nauczycieli współorganizujących kształcenie w oddziałach integracyjnych oraz specjalistów. W roku szkolnym 2011/2012, zatrudniono 12 nauczycieli w 11 oddziałach integracyjnych oraz 6 specjalistów (tj. 2 pedagogów, psychologa, logopedę, doradcę zawodowego i wychowawcę świetlicy), którzy posiadali wymagane wykształcenie. Zapewniono im także stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych. W latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012 (do czerwca) wszyscy nauczyciele wspomagający i specjaliści ukończyli ogółem 35 różnorodnych form doskonalenia zawodowego oraz 7 szkoleń członków Rady Pedagogicznej w zakresie pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym 4 nauczycieli i psycholog ukończyli dodatkowo studia podyplomowe z zakresu oligofrenopedagogiki (3), socjoterapii i edukacji twórczej (1) i informatyki dla nauczycieli (1).
4. Statuty Szkoły Podstawowej i Gimnazjum, zatwierdzone uchwałami Rady Pedagogicznej odpowiednio 29 kwietnia 2009 r. i 26 listopada 2010 r., nie spełniały części wymagań określonych kolejno w załączniku Nr 2 i 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. W statutach tych bowiem nie określono: zasad organizacji oddziałów integracyjnych i oddziałów sportowych (§ 2 ust. 1 pkt 5 załącznika Nr 2), form opieki i pomocy uczniom (§ 2 ust. 1 pkt 8 załącznika Nr 2 i Nr 3), liczby uczniów w oddziałach integracyjnych (§ 5 ust. 2 załącznika Nr 2 i Nr 3), organizacji zajęć dodatkowych dla uczniów Gimnazjum z uwzględnieniem w szczególności ich potrzeb rozwojowych (§ 2 ust. 1 pkt 7 załącznika Nr 3), przypadków, w których dyrektor Szkoły może wystąpić do kuratora oświaty z wnioskiem o przeniesienie ucznia do innej szkoły (§ 16 pkt 2 załącznika Nr 2 i § 118 pkt 2 załącznika Nr 3) oraz trybu składania skarg w przypadku naruszenia praw ucznia (§ 16b ust. 1 załącznika Nr 2).
5. Prawidłowo sporządzano szkolne plany nauczania dla poszczególnych oddziałów integracyjnych. Stosownie bowiem do wymogów § 2 ust. 1 pkt 1 - 5 i ust. 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁵, w planach tych ustalono tygodniowy wymiar zajęć edukacyjnych ze wszystkich obowiązujących przedmiotów dla odpowiednich okresów nauczania, w tym liczbę godzin zajęć rewalidacyjnych i socjoterapeutycznych dla uczniów z orzeczeniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Właściwie także dokumentowano przebieg nauczania w tych klasach. Analiza dziewięciu z (30) dzienników obowiązkowych zajęć edukacyjnych z lat szkolnych 2009/2010 – 2011/2012 wykazała m.in. że prowadzono je według wymogów wynikających odpowiednio z § 7 ust. 1-4 oraz § 10 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji

⁵ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

przebiegu nauczania działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji⁶. W dziennikach tych, oprócz danych osobowych uczniów, wpisywano m.in.: tygodniowy plan zajęć edukacyjnych, oznaczenie realizowanych programów nauczania, tematy wszystkich przeprowadzonych zajęć potwierdzonych podpisem nauczyciela, oceny uzyskane przez uczniów oraz przeprowadzone hospitacje przez dyrektora Szkoły i jego zastępców. Liczba zrealizowanych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, odnotowana w dziennikach zajęć, była zgodna ze szkolnymi planami nauczania.

6. Pani Dyrektor wraz z trzema wicedyrektorami właściwie sprawowała nadzór pedagogiczny. W tym celu, stosownie do wymagań § 21 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁷, opracowano coroczne plany nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2009/2010 – 2011/2012, które w wymaganych terminach przedstawiono Radzie Pedagogicznej. W ramach tego nadzoru, w każdym roku szkolnym przeprowadzano m.in.: kontrole przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz ewaluację wewnętrzną w wybranych obszarach, o których mowa w § 20 ust. 2 w zw. z § 7 ust. 4 ww. rozporządzenia oraz w pkt II załącznika do tego rozporządzenia. Ustalone, w wyniku prowadzonej ewaluacji, problemy dydaktyczno-wychowawcze, odnoszące się głównie do: niezadowolających wyników nauczania i niewłaściwego zachowania uczniów, stanowiły podstawę do podejmowania niezwłocznych działań zmierzających do ich wyeliminowania bądź ograniczenia.
7. Wszystkim uczniom niepełnosprawnym zapewniono pomoc psychologiczno-pedagogiczną, polegającą głównie na realizacji zajęć: dydaktyczno-wyrównawczych, rewalidacyjnych, socjoterapeutycznych, logopedycznych oraz zajęć i konsultacji związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu. Dwóch pedagogów, psycholog, logopeda oraz doradca zawodowy realizowali zadania określone w § 15 ust. 3-6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁸ (obowiązującego do 31 stycznia 2011 r.) oraz w §§ 29 - 31 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w tej samej sprawie⁹, odnoszące się do uczniów posiadających orzeczenia o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Brak było jednak udokumentowania działań dotyczących:
 - zapewnienia przez psychologa uczniom Gimnazjum doradztwa w zakresie wyboru kierunku kształcenia i zawodu, o którym mowa w § 15 ust. 4 pkt 4 ww. rozporządzenia MEN z 7 stycznia 2003 r.,
 - podejmowania przez logopedę działań profilaktycznych zapobiegających powstawaniu zaburzeń komunikacji językowej w części dotyczącej współpracy z najbliższym środowiskiem ucznia (§ 30 pkt 4 ww. rozporządzenia MEN z dnia 17 listopada 2010 r.),

⁶ Dz. U. Nr 23, poz. 225 ze zm.

⁷ Dz. U. Nr 168, poz. 1324

⁸ Dz. U. Nr 11, poz. 114, zwanej dalej rozporządzeniem MENiS z 7 stycznia 2003 r.

⁹ Dz. U. Nr 228, poz. 1487, zwanej dalej rozporządzeniem MEN z 17 listopada 2010 r.

- podejmowania przez doradcę zawodowego działań koordynujących działalność informacyjno-doradczą Szkoły (§ 31 ust. 1 pkt 4 ww. rozporządzenia).
8. W Szkole zapewniono wszystkim uczniom codzienną profilaktyczną opiekę zdrowotną i pomoc przedlekarską świadczoną przez pielęgniarkę szkolną, zgodnie z dyspozycją zawartą w § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą¹⁰.
9. Pozytywnie należy ocenić planowanie i gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na działalność statutową Szkoły. Stosownie do wymogów art. 248 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹¹, sporządzano coroczne plany finansowe. Otrzymane w latach 2010 – 2012 (I kwartał) od organu prowadzącego środki finansowe w wysokości odpowiednio 8.264.153 zł, 8.926.059 zł i 2.665.562 zł wydatkowano w całości i zgodnie z przeznaczeniem wynikającym z planów finansowych.
10. Rzetelnie wykazywano w systemie informacji oświatowej (SIO) liczbę uczniów niepełnosprawnych, z uwzględnieniem poszczególnych rodzajów niepełnosprawności, stosownie do wymagań art. 3 ust. 3 pkt 1 lit. h ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej¹². Analiza wszystkich 78 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego z lat szkolnych 2009/2010 – 2011/2012 oraz danych ujętych w SIO wg stanu na dzień 30 września lat 2009 – 2011 wykazała, że: liczba uczniów niepełnosprawnych, uczęszczających do Szkoły ww. okresie oraz ich rodzaje niepełnosprawności wykazane w SIO były zgodne ze stanem faktycznym, wynikającym z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego.
11. W Szkole zapewniono uczniom odpowiednie warunki bezpieczeństwa i higieny, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹³ oraz możliwość korzystania z pomieszczeń do nauki z niezbędnym wyposażeniem, stosownie do wymagań art. 67 ust. 1 i art. 67a ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹⁴. Do dyspozycji uczniów było m.in.: 44 sale lekcyjne i pracownie, 6 pomieszczeń do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych i 1 pomieszczenie do zajęć socjoterapeutycznych, 4 sale gimnastyczne, zespół urządzeń sportowych, 2 biblioteki z czytelniami oraz świetlica szkolna. Budynek Szkoły, wybudowany w 1989 roku, spełniał warunki techniczne określone w: § 42 ust. 1 i 2, § 46, § 72 ust. 1, § 75 ust. 3, § 79 ust. 1 i § 84 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r.¹⁵ Nie był on jednak w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, ponieważ nie posiadał podjazdów lub urządzeń umożliwiających dostęp do Szkoły oraz do poszczególnych pomieszczeń. Zdaniem

¹⁰ Dz. U. Nr 139, poz. 1133

¹¹ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

¹² Dz. U. Nr 49, poz. 463 ze zm. z dniem 30 kwietnia 2012 r. ustawa zastąpiona ustawą z dnia 15 kwietnia 2011 r. w sprawie informacji oświatowej (Dz. U. Nr 139, poz. 814 ze zm.).

¹³ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

¹⁴ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

¹⁵ Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Pani Dyrektor, fakt ten nie był jednak zbyt odczuwalny, ponieważ na przestrzeni ostatnich pięciu lat w Szkole nie było takich uczniów.

12. W roku szkolnym 2011/2012 Pani Dyrektor zapewniła tylko nieznaczną część podręczników dostosowanych do potrzeb uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych z powodu braku tych podręczników na rynku wydawniczym. Dla uczniów słabo widzących zapewniono jedynie podręcznik z matematyki do klasy III Gimnazjum, a dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim zapewniono podręczniki tylko z: 1) języka polskiego w klasach IV – VI Szkoły Podstawowej (SP) i klasach I – III Gimnazjum (G), 2) matematyki w klasach V i VI SP oraz klasie I i III G, 3) przyrody w klasie V SP i informatyki w klasie IV SP oraz 4) biologii w klasie I G i chemii w klasie III G. Ponadto 2 (z 8) uczniom klasy II SP i 2 (z 5) uczniom z klasy III SP zapewniono podręczniki z edukacji polonistycznej i matematycznej.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) podjęcie działań w celu uzupełnienia statutów Szkoły Podstawowej i Gimnazjum o brakujące wymagania określone w załączniku nr 2 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół,
- 2) zapewnienie dokumentowania zadań w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej realizowanych przez logopedę i doradcę zawodowego, określonych w § 30 pkt 4 i § 31 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Dyrektor o przedstawienie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up.
Agata Katarzyna Ciupa
WICEDYREKTOR